T089 ATĐ 1 (03) Luận A Tỳ Đạt Ma Tập Dị Môn Túc Q3-Hai Pháp

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC
QUYEÅN 3
Phaåm 3: HAI PHAÙP, Phaàn 3

Ñoái vôùi phaùp ñoaïn khoâng bò ngaên trôû, laø nhö coù moät soá ngöôøi vì muoán ñoaïn tröø caùc phaùp baát thieän vaø hoaøn thaønh troøn ñuû caùc phaùp thieän neân maïnh meõ tinh taán, haêng haùi ham thích, sieâng naêng aân caàn tu taäp maõi chaúng thoâi. Roài nghó: "Laøm theá naøo ñeå ta nhanh choùng chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù". Neân ngöôøi aáy maïnh meõ tinh taán, haêng haùi ham thích sieâng naêng tu taäp. Trong khi aáy thì chöa chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù, lieàn nghó: Nhö lôøi Theá Toân noùi thì khoâng coù ñieàu naøo chaúng ñaùng nghe theo. Naày caùc nam töû! haõy neân sieâng naêng tu taäp chaùnh haïnh nhöng chaúng chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù, aáy laø do vieäc tu haønh cuûa ta chöa ñöôïc ñaày ñuû, theá neân chöa chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù maø thoâi. Chöù thaät ra vieäc tu haønh phaùp ñoaïn tröø cuûa ta chaúng uoång phí coâng lao. Chaéc chaén nhaát ñònh laø coù keát quaû coù lôïi, coù yù nghóa, thuù vò vaø raát coù ích. Do ñoù maø ngöôøi aáy ñoái vôùi phaùp ñoaïn ñaït ñöôïc thaéng lôïi, neân chaúng sinh loøng chaùn naûn maø cheâ bai traùch moùc. AÁy goïi laø ñoái vôùi phaùp ñoaïn khoâng bò ngaên trôû. Laïi coù moät soá ngöôøi vì muoán ñoaïn tröø phaùp baát thieän vaø muoán hoaøn thaønh troïn veïn caùc phaùp thieän, neân maïnh meõ tinh taán, haêng haùi ham thích sieâng naêng tu maõi chaúng thoâi, vaø nghó: "Laøm theá naøo ñeå ta nhanh choùng chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù". Do ñoù ngöôøi aáy maïnh meõ tinh taán haêng haùi ham thích sieâng naêng tu taäp maõi chaúng döøng. Trong khi aáy chöa chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù, hoaëc tuy ñaõ chöùng ñöôïc nhöng chaúng hay bieát, lieàn nghó: Nhö lôøi Theá Toân noùi chaúng coù lôøi naøo chaúng ñöôïc tuaân haønh nghe theo: Naày caùc Thieän nam ñang sieâng naêng tu chaùnh haïnh, nhöng chaúng chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù, aáy laø vì vieäc tu chaùnh haïnh cuûa ta chöa thaät ñaày ñuû, do ñoù maø chöa chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù. Nhaát ñònh raèng vieäc tu phaùp ñoaïn cuûa ta khoâng heà phí coâng voâ ích, noù coù keát quaû lôïi ích, noù

coù nghóa lyù vaø raát thuù vò

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3 37

höõu ích. Do ñoù maø ngöôøi aáy ñoái vôùi phaùp ñoaïn ñaït ñöôïc thaéng lôïi, neân khoâng sinh loøng chaùn naûn maø cheâ bai traùch moùc. Ñoù laø ñoái vôùi phaùp ñoaïn khoâng bò ngaên trôû. Laïi coù moät soá ngöôøi vì muoán ñoaïn tröø caùc phaùp baát thieän vaø thöïc hieän ñaày ñuû caùc phaùp thieän, neân maïnh meõ tinh taán, haêng haùi ham thích, sieâng naêng tu taäp maõi chaúng döøng, maø nghó: "Laøm theá naøo ta nhanh choùng chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù". Neân ngöôøi aáy maïnh meõ, tinh taán, haêng haùi ham thích sieâng naêng tu taäp. Trong luùc ñoù thì chöùng ñöôïc caùc phaùp thieän ñuùng lyù, lieàn nghó: Nhaát ñònh vieäc tu phaùp ñoaïn cuûa ta khoâng heà luoáng uoång phí coâng, noù coù keát quaû lôïi ích, coù yù nghóa thuù vò vaø höõu ích. Do ñoù maø ngöôøi aáy ñoái vôùi phaùp ñoaïn ñaït ñöôïc thaéng lôïi, neân chaúng sinh loøng chaùn naûn vaø cheâ bai traùch moùc. Ñoù goïi laø ñoái vôùi phaùp ñoaïn chaúng bò ngaên trôû. Laïi coù hai phaùp: Ñoù laø Xa-ma-tha vaø Tyø-baùt-xaù-na. Hoûi: Theá naøo laø Xa-ma-tha? Ñaùp: Töùc laø kheùo chuù taâm vaøo moät caûnh. Hoûi: Theá naøo laø Tyø-baùt-xaù-na? Ñaùp: Laø töông öng vôùi Xa-ma-tha. Ñoái vôùi phaùp choïn löïa thì neân choïn löïa cuøng cöïc vaø choïn löïa cuøng cöïc toät baäc. Cuøng hieåu roõ, hieåu taát caû, hieåu gaàn vaø hieåu khaép. Thaáu suoát caùc ñieàu quan yeáu, phaùn xeùt löôïng ñònh thaät kyõ löôõng saùng suoát. Tueä haïnh hieåu bieát thoâng minh maãn tueä Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù goïi laø Tyø-baùt-xaù-na. Nhö Theá Toân coù keä: Chaúng coù ñònh khoâng tueä Chaúng coù tueä khoâng ñònh Caàn coù ñònh vaø tueä Môùi chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Chaúng coù ñònh naøo maø khoâng tueä laø neáu coù moät loaïi tueä nhö theá, taát phaûi coù ñöôïc moät thöù ñònh nhö theá. Neáu khoâng coù lôïi tueä ñoù, töùc nhieân cuõng chaúng coù ñöôïc thöù ñònh nhö theá, cho neân noùi chaúng coù ñònh naøo maø khoâng tueä. Chaúng coù tueä naøo maø khoâng ñònh, nghóa laø neáu tueä maø coù ñöôïc laø do ñònh sinh ra, vì ñònh laø söï taäp trung. Vaäy duø laø thöù ñònh naøo thì ñeàu phaûi do yeân ñònh taäp trung maø sinh ra. Do ñoù maø, vôùi caùi ñònh nhö theá thì seõ ñöôïc caùi tueä nhö theá, coøn neáu khoâng coù ñònh thuoäc loaïi naøo thì cuõng seõ khoâng coù ñöôïc tueä thuoäc loaïi ñoù ñöôïc. Neân noùi: "Chaúng coù tueä naøo maø khoâng coù ñònh". Caàn coù tueä vaø ñònh, môùi chöùng ñöôïc Nieát-baøn, nghóa laø khi aùi duïc ñaõ döùt heát thì goïi laø Nieát-baøn. Khi ñoù caàn phaûi ñuû caû ñònh vaø tueä thì môùi

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3 38

ñöôïc chöùng ñaéc, neáu trong ñoù, thieáu moät thöù thì khoâng theå chöùng ñöôïc. Do ñoù maø noùi laø: Caàn coù ñònh coù tueä môùi chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Laïi nöõa, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la chæ ñöôïc noäi taâm yeân döùt, nhöng chöa ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng nhöng chöa ñöôïc noäi taâm yeân döùt, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la chaúng ñöôïc noäi taâm yeân döùt maø cuõng chaúng ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng, hoaëc coù Boå-ñaëc-giaø-la ñöôïc caû noäi taâm yeân döùt vaø tueä quaùn cao thöôïng. Theá

naøo laø Boå-ñaëc-giaø-la chæ ñöôïc noäi taâm yeân döùt maø chöa ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng? Nhö Boå-ñaëc-giaø-la ñöôïc töù thieàn cuûa theá gian maø chöa ñöôïc Thaùnh tueä xuaát theá. Theá naøo laø Boå-ñaëc-giaø-la chæ ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng maø chöa ñöôïc noäi taâm yeân döùt? Nhö Boå-ñaëc-giaø-la chæ ñöôïc Thaùnh tueä xuaát theá maø chöa ñöôïc töù thieàn cuûa theá gian. Theá naøo laø Boå-ñaëc-giaø-la chaúng ñöôïc noäi taâm yeân döùt maø cuõng chaúng ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng? Nhö Boå-ñaëc-giaø-la chaúng ñöôïc töù thieàn theá gian maø cuõng chaúng ñöôïc Thaùnh tueä xuaát theá. Theá naøo laø Boå-ñaëc-giaø-la ñöôïc caû noäi taâm yeân döùt vaø ñöôïc tueä quaùn cao thöôïng? Nhö Boå-ñaëc-giaø-la ñöôïc caû töù thieàn theá gian vaø ñöôïc caû Thaùnh tueä xuaát theá. Nhö noùi khi töù thieàn theá gian ñaõ töông öng thì taâm truï ñeàu ñöôïc truï taát caû, nôi truï caàn thieát gaàn nhaát laø an truï. Khoâng heà taùn loaïn nhieáp giöõ thoâi döùt ñeàu ñöôïc hoä trì gìn giöõ. Chuù taâm vaøo moät caûnh, ñoù laø chæ roõ noäi taâm ñöôïc yeân döùt. Nhö khi noùi ñöôïc Thaùnh tueä goàm thaâu töùc laø ñoái vôùi phaùp choïn löïa thì choïn löïa cuøng cöïc vaø choïn löïa cuøng cöïc toät baäc. Hieåu roõ, hieåu taát caû, hieåu gaàn, hieåu khaép. Thoâng suoát moïi ñieàu quan yeáu, phaùn xeùt löôïng kyõ löôïng saùng suoát. Tueä haïnh hieåu bieát thoâng minh maãn tieäp Tyø-baùt-xaù-na. Ñaây laø chæ roõ tueä quaùn cao thöôïng, ñoù goïi laø Xa-ma-tha Tyø-baùt-xaù-na. Laïi coù hai phaùp: Ñoù laø minh vaø giaûi thoaùt. Hoûi: Theá naøo laø minh? Ñaùp: Ñoù laø ba thöù minh voâ hoïc. Ba thöù minh naøo? AÁy laø: 1. Laø minh voâ hoïc tuùc truï tuøy nieäm trí taùc chöùng. 2. Laø minh voâ hoïc töû sinh trí taùc chöùng. 3. Laø minh voâ hoïc laäu taän trí taùc chöùng. Ñoù goïi laø ba minh. Hoûi: Theá naøo laø giaûi thoaùt? Ñaùp: Coù ba thöù giaûi thoaùt. Ba thöù giaûi thoaùt naøo? Ñoù laø: 1. Laø taâm giaûi thoaùt. 2. Laø tueä giaûi thoaùt.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3 39

3. Laø voâ vi giaûi thoaùt. Taâm giaûi thoaùt, töùc laø taâm töông öng vôùi caên thieän khoâng tham, ñaõ ñöôïc hieåu roõ (thaéng giaûi), seõ ñöôïc hieåu roõ vaø ñang ñöôïc hieåu roõ. Ñoù goïi laø taâm giaûi thoaùt. Tueä giaûi thoaùt, töùc laø taâm töông öng vôùi caên thieän khoâng ngu si, ñaõ ñöôïc hieåu roõ, seõ ñöôïc hieåu roõ vaø ñang ñöôïc hieåu roõ. Ñoù laø tueä giaûi thoaùt. Voâ vi giaûi thoaùt töùc laø traïch dieät. Ñoù goïi laø voâ vi giaûi thoaùt. Trong ñoù, taâm giaûi thoaùt laïi coù hoïc, voâ hoïc vaø phi hoïc phi voâ hoïc. Taâm giaûi thoaùt hoïc laø sao? Töùc laø taâm töông öng vôùi caên thieän khoâng tham, coù hoïc ñaõ hieåu roõ, seõ hieåu roõ, ñang hieåu roõ. Taâm giaûi thoaùt voâ hoïc laø sao? Töùc laø taâm töông öng vôùi khoâng tham, voâ hoïc, ñaõ hieåu roõ, seõ hieåu roõ vaø ñang hieåu roõ. Taâm giaûi thoaùt phi hoïc phi voâ hoïc laø sao? Ñoù laø taâm töông öng vôùi caên thieän, khoâng tham höõu laäu, ñaõ hieåu roõ, seõ hieåu roõ, vaø ñang hieåu roõ. AÁy laø phi hoïc phi voâ hoïc. Tueä giaûi thoaùt cuõng coù hoïc, hoaëc voâ hoïc, hoaëc phi hoïc phi voâ hoïc. Tueä giaûi thoaùt coù hoïc laø sao? Töùc laø taâm töông öng vôùi caên thieän, khoâng ngu si coù hoïc, ñaõ hieåu roõ, seõ hieåu roõ vaø ñang hieåu roõ. Tueä giaûi thoaùt voâ hoïc laø sao? Töùc laø taâm töông öng vôùi caên thieän, khoâng ngu si voâ hoïc, ñaõ hieåu roõ, seõ hieåu roõ vaø ñang hieåu roõ. Tueä giaûi thoaùt chaúng phaûi hoïc, chaúng phaûi

voâ hoïc laø sao? AÁy laø taâm töông öng vôùi caên thieän, khoâng ngu si höõu laäu, ñaõ hieåu roõ, seõ hieåu roõ vaø ñang hieåu roõ. Ñoù laø chaúng phaûi hoïc chaúng phaûi voâ hoïc. Voâ vi giaûi thoaùt chæ coù chaúng phaûi hoïc chaúng phaûi voâ hoïc. Ñoù goïi laø minh giaûi thoaùt. Laïi coù hai phaùp: Ñoù laø trí taän vaø trí voâ sinh. Hoûi: Trí taän laø sao? Ñaùp: Töùc laø bieát nhö thaät: Ta ñaõ bieát Khoå, ta ñaõ ñoaïn tröø Taäp, ta ñaõ chöùng Dieät vaø ta ñaõ tu Ñaïo. Ñaây laø choã sinh ra trí thaáy saùng suoát vaø giaûi tueä saùng suoát. Ñoù goïi laø trí taän. Hoûi: Trí voâ sinh laø sao? Ñaùp: Töùc laø bieát nhö thaät: Ta ñaõ bieát Khoå khoâng caàn bieát nöõa. Ta ñaõ chöùng Dieät khoâng caàn phaûi chöùng nöõa. Ta ñaõ tu Ñaïo khoâng caàn phaûi tu nöõa. Ñaây laø choã sinh ra trí saùng suoát vaø giaûi tueä saùng suoát. Ñoù goïi laø trí voâ sinh. Laïi coøn, neáu ñaõ bieát ñuùng nhö thaät ñaõ dieät heát duïc laäu, höõu laäu vaø

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3 40

voâ minh laäu thì ñoù laø trí taän, coøn nhö thaät maø bieát söï dieät heát ba thöù laäu vöøa keå laø ñaõ heát saïch khoâng coøn sinh laïi nöõa thì ñoù laø trí voâ sinh. Laïi coøn, neáu ñuùng nhö thaät maø bieát ñaõ dieät heát taát caû söï troùi buoäc cuûa caùc keát phöôïc tuøy mieân vaø tuøy phieàn naõo, thì goïi laø trí taän. Coøn ñuùng nhö thaät maø bieát ñaõ dieät heát taát caû söï troùi buoäc cuûa caùc keát phöôïc tuøy mieân tuøy phieàn naõo vaø chuùng khoâng coøn khôûi leân nöõa, thì ñoù laø trí voâ sinh. ----------

Phaåm 4: BA PHAÙP, Phaàn 1

Baáy giôø, Toân giaû Xaù-lôïi-töû laïi baûo ñaïi chuùng: Taát caû quyù thaày neân bieát: Ñöùc Phaät töï mình ñaõ thaáu suoát veà ba phaùp, roài vì caùc haøng ñeä töû ñem ra giaûng daïy chæ baøy. Chuùng ta nay neân hoøa hôïp maø keát taäp laïi kyõ löôõng, ñeå khi Phaät dieät ñoä thì khoâng coù söï tranh caõi sau naày. Vaø neân khieán moïi ngöôøi caàn hoøa thuaän tuaân giöõ phaùp luaät vaø phaïm haïnh thanh tònh ñeå taïo lôïi laïc laâu daøi cho voâ soá loaøi höõu tình. Thöông xoùt haøng trôøi, ngöôøi ôû theá gian, khieán hoï thoï höôûng caùc phöôùc baùo an laïc thuø thaéng. Ba phaùp ñoù laø gì? Coù naêm baøi keä tuïng. Baøi keä (OÁt-ñaø-nam) thöù nhaát noùi: Ba phaùp ñaàu coù möôøi Laø: caên, taàm, haønh, giôùi Ba phaùp tröôùc coù hai Moät phaùp sau coù boán. Coù ba caên baát thieän vaø ba caên thieän, ba taàm baát thieän vaø ba taàm thieän, ba haïnh aùc vaø ba haïnh dieäu. Coù nhieàu thöù ba giôùi: Ba giôùi: Duïc, giaän vaø haïi. Ba giôùi: Xuaát ly, khoâng giaän, khoâng haïi. Ba giôùi: Duïc giôùi, saéc giôùi, voâ saéc giôùi. Ba giôùi: Saéc, voâ saéc vaø dieät. Ba caên baát thieän: Ñoù laø tham lam, saân giaän, si meâ. Hoûi: Caên baát thieän tham laø sao? Tham laø gì? Ñaùp: Nghóa laø ñoái vôùi caùc duïc caûnh maø tham lam, ham muoán taát caû, caàm giöõ caát giaáu, phoøng hoä giöõ gìn, chaáp chaët, meán yeâu, ham thích, meâ muoäi, ñam meâ ham thích, ñam meâ ham thích khaép caû, roài troùi buoäc noäi taâm, öôùc muoán, mong caàu, ham ñaém, chieâu taäp caùc khoå, laø loaøi tham lam, thöù sinh ra tham lam..., goïi chung laø tham. Theá naøo laø caên baát thieän? Töùc laø söï tham lam naày coù taùnh baát

thieän vì noù hay gaây ra voâ soá caùc goác chaúng thieän khaùc, neân noù laø goác beänh, goác ung nhoït, goác teân ñoäc, goác khoå saàu, goác nhô nhôùp, goác caùc taïp nhieãm, goác chaúng trong saïch, goác chaúng maùt trong. Theá neân goïi laø caên baát thieän tham. Hoûi: Caên baát thieän saân laø sao? Saân laø gì? Ñaùp: Nghóa laø ñoái vôùi caùc loaøi höõu tình muoán gaây ra söï toån haïi. Loøng luoân oâm aáp söï taøn haïi, muoán gaây söï saàu naõo ñau khoå cho moïi ngöôøi. Ñaõ töøng saân giaän, seõ saân giaän, hieän ñang saân giaän, öa gaây toäi loãi, luoân luoân thích gaây toäi aùc, loøng luoân hôøn giaän cuøng cöïc. Ñoái vôùi caùc loaøi höõu tình luoân traùi nhau vaø ñoät nhieân laïi gaây bao khoå naïn toäi aùc. Ñaõ töøng gaây toäi aùc, seõ gaây toäi aùc vaø hieän ñang gaây toäi aùc. Goïi chuùng laø saân giaän. Theá naøo laø caên baát thieän? Nghóa laø söï saân giaän naày coù taùnh chaúng thieän vì noù gaây ra voâ soá caùc goác toäi aùc chaúng thieän khaùc. Theá neân noù laø goác beänh, goác ung nhoït, goác teân ñoäc, goác khoå saàu, goác nhô nhôùp, goác caùc taïp nhieãm, goác chaúng trong saïch, goác chaúng töôi maùt trong traéng. Theá neân goïi laø caên baát thieän saân. Hoûi: Caên baát thieän si laø sao? Si laø gì? Ñaùp: Töùc laø phía tröôùc chaúng bieát, phía sau chaúng bieát, caû tröôùc sau ñeàu chaúng bieát gì. Chaúng bieát trong, chaúng bieát ngoaøi, caû trong ngoaøi ñeàu chaúng bieát. Chaúng bieát nghieäp, chaúng bieát dò thuïc, chaúng bieát caû nghieäp cuûa dò thuïc. Ñoái vôùi nghieäp laøm thieän cuõng khoâng bieát, nghieäp taïo aùc cuõng chaúng hay, caû nghieäp taïo thieän aùc cuõng chaúng bieát gì. Khoâng bieát nhaân, khoâng bieát phaùp do nhaân sinh ra, khoâng bieát Phaät, khoâng bieát phaùp, khoâng bieát Taêng. Ñoái vôùi Khoå khoâng bieát, Taäp khoâng bieát, Dieät khoâng bieát, Ñaïo cuõng khoâng bieát. Khoâng bieát phaùp naøo coù toäi, phaùp naøo khoâng toäi, khoâng bieát phaùp naøo thieän, phaùp naøo baát thieän. Khoâng bieát phaùp naøo ñaùng tu, phaùp naøo chaúng ñaùng tu. Chaúng bieát phaùp naøo thaáp keùm, phaùp naøo laø cao quyù nhieäm maàu. Ñen cuõng chaúng bieát maø Traéng cuõng mòt muø. Chaúng hieåu phaùp naøo laø ñoái ñòch, phaùp naøo laø duyeân sinh. Ñoái vôùi saùu choã xuùc chaïm cuõng khoâng nhö thaät maø bieát. Cöù nhö theá maø hoaøn toaøn chaúng thaáy, chaúng bieát, chaúng nhìn xem. Taát caû ñeàu ñen toái ngu si, voâ minh, môø mòt. Luoân luoân bò uùp chuïp buoäc raøng trong moät maøn löôùi ñen toái, ngu muoäi ngôø ngheäch, vaån ñuïc ñaày caën caùu. Töø ñoù phaùt sinh ra ñui muø, voâ minh vaø ñaàn ñoän voâ trí, dieät maát heát trí tueä saùng suoát, chöôùng ngaïi caùc phaùp thieän, khieán khoâng chöùng ñöôïc Nieát- baøn. Noù laø laäu voâ minh, laø doøng soâng cuoàng baïo voâ minh, laø caùi aùch voâ minh naëng neà, goác ñoäc voâ minh, caønh ñoäc voâ minh, laù ñoäc voâ minh, hoa

ñoäc voâ minh, quaû ñoäc voâ minh. Si heát thaûy, si cuøng cöïc vaãn laø si taøn aùc, töø si sinh ra si, töø taøn aùc sinh ra taøn aùc... Ñeàu goïi chung laø si. Theá naøo laø caên baát thieän? Vì caùi ngu si ñoù laø taùnh chaúng thieän, noù gaây ra bao nhieâu goác chaúng thieän khaùc. Theá neân noù laø goác beänh, goác ung nhoït, goác teân

ñoäc, goác khoå saàu, goác dô nhôùp, goác caùc taïp nhieãm, goác chaúng trong saïch, goác chaúng maùt trong. Theá neân goïi laø caên baát thieän si. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Caùc aùc tham, saân, si Laøm naõo haïi taâm mình Nhö ruoät caây coù saâu Traùi vaø voû ñeàu hö. Ba caên thieän: Ñoù laø caên thieän khoâng tham, caên thieän khoâng saân giaän, caên thieän khoâng si meâ. Hoûi: Caên thieän khoâng tham, thì khoâng tham laø sao? Ñaùp: Töùc khoâng ham caûnh duïc, chaúng ngang haøng vôùi keû tham, chaúng caát giaáu, chaúng canh chöøng giöõ gìn, chaúng chaáp chaët, chaúng meán, chaúng ham, chaúng meâ muoäi, chaúng ñam meâ ham thích, chaúng ñam meâ ham thích khaép caû, chaúng troùi coät noäi taâm, chaúng öôùc muoán mong caàu, chaúng ham ñaém. Chaúng phaûi khoå taäp, chaúng phaûi laø loaïi tham lam, chaúng phaûi laø thöù sinh ra tham lam... Goïi chung laø khoâng tham. Theá naøo laø caên thieän? Vì söï khoâng tham naày laø taùnh thieän, noù coù theå cheá taïo ra voâ löôïng goác phaùp thieän. Theá neân noù khoâng phaûi laø goác beänh goác ung nhoït, khoâng phaûi laø goác teân ñoäc, goác nhô nhôùp, khoâng phaûi laø goác caùc taïp nhieãm. Noù laø goác trong saïch, laø goác maùt meû traéng trong. Theá neân goïi laø caên thieän khoâng tham. Hoûi: Coøn caên thieän khoâng saân giaän laø sao? Khoâng saân giaän laø sao? Ñaùp: Khoâng gaây toån haïi chuùng sinh, khoâng oâm loøng ñoäc haïi, khoâng gaây raéc roái khoå naõo cho hoï. Khoâng phaûi ñaõ, seõ hay ñang giaän. Khoâng öa gieo tai hoïa hay tai hoïa traàm troïng cho ai. YÙ khoâng giaän döõ, khoâng laøm traùi ngöôïc taøn baïo vôùi loaøi höõu tình. Khoâng muoán gaây tai hoïa cho hoï duø ñaõ, ñang hay seõ. Heát thaûy vieäc ñoù goïi chung laø khoâng saân haän. Theá naøo laø caên thieän? Khoâng coù phaùp giaän döõ laø taùnh thieän. Khoâng giaän döõ coù khaû naêng laøm goác cho voâ löôïng phaùp thieän. Neân khoâng saân giaän seõ khoâng laøm ra goác beänh, khoâng laøm goác ung nhoït, goác teân ñoäc, khoâng phaûi laø goác nhô nhôùp hay goác cuûa caùc taïp nhieãm, maø laø goác trong saïch, goác töôi maùt trong traéng. Theá neân goïi laø caên thieän khoâng saân

giaän. Hoûi: Caên thieän khoâng si meâ laø sao? Khoâng si meâ laø gì? Ñaùp: Töùc laø coù trí bieát phía tröôùc, coù trí bieát phía sau, coù trí bieát caû tröôùc sau, coù trí bieát trong, trí bieát ngoaøi, trí bieát caû trong ngoaøi. Coù trí bieát nghieäp, trí bieát dò thuïc, trí bieát caû nghieäp cuûa dò thuïc. Coù trí bieát nghieäp laøm thieän, trí bieát nghieäp laøm aùc, trí bieát nghieäp laøm thieän aùc. Coù trí bieát nhaân bieát, nhaân sinh phaùp, coù trí bieát Phaät, bieát Phaùp, bieát Taêng, coù trí bieát Khoå, bieát Taäp, bieát Dieät, bieát Ñaïo, coù trí bieát phaùp thieän vaø phaùp baát thieän, trí bieát phaùp naøo coù toäi phaùp naøo khoâng toäi. Trí bieát phaùp naøo neân tu phaùp naøo chaúng neân tu, trí bieát phaùp naøo thaáp keùm, phaùp naøo cao quyù, trí bieát phaùp naøo ñen, phaùp naøo traéng. Trí bieát phaùp naøo coù ñoái ñöch, phaùp naøo laø duyeân sinh. Trí bieát saùu choã xuùc chaïm nhö thaät. Trí bieát nhö theá seõ thaáy saùng suoát, hieåu roõ raøng vôùi caùi nhìn giaûi tueä röïc saùng. Neân goïi chung laø khoâng si meâ. Theá naøo laø caên thieän? Khoâng coù phaùp si meâ laø taùnh thieän, khoâng si meâ coù khaû naêng laøm goác cho voâ löôïng phaùp thieän,

theá neân phaùp ñoù khoâng phaûi laø goác beänh, khoâng laøm goác ung nhoït hay goác teân ñoäc, khoâng phaûi laø goác nhô nhôùp hay laø goác caùc taïp nhieãm, maø noù laø goác trong saïch, goác töôi maùt traéng trong. Theá neân goïi laø caên thieän khoâng si meâ. Ñöùc Theá Toân noùi keä: Neáu lìa tham saân si Thì goïi laø baäc trí Cuõng goïi laø Thöôïng só Töï taâm khoâng naõo haïi Theá neân phaûi xa lìa Tham saân laø voâ minh Sieâng tu, khôûi tueä saùng Ñöôïc mau heát caùc khoå. Ba taàm baát thieän: Töùc laø taàm tham duïc, taàm giaän hôøn vaø taàm toån haïi. Hoûi: Taàm tham duïc laø gì? Ñaùp: Töùc laø tham duïc töông öng vôùi taâm tìm kieám mong caàu, tìm caàu gaàn, tìm caàu khaép, taâm saùng toû, raát saùng toû, saùng toû tröôùc maët raát roõ raøng. Bieát suy löôøng, vaïch keá hoaïch laøm vieäc bieát suy xeùt phaân bieät..., goïi chung laø taàm tham duïc. Hoûi: Taàm giaän döõ laø gì? Ñaùp: Töùc laø saân giaän töông öng vôùi caùc tìm kieám mong caàu, tìm caàu khaép, tìm caàu gaàn. Taâm saùng toû, raát saùng toû, roõ raøng saùng toû tröôùc

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3 44

maët. Bieát suy löôøng, vaïch keá hoaïch laøm vieäc, bieát suy xeùt phaân bieät goïi chung laø taàm giaän döõ. Hoûi: Taàm toån haïi laø gì? Ñaùp: Töùc laø söï toån haïi töông öng vôùi caùc taâm tìm kieám tìm caàu. Tìm caàu khaép, tìm caàu gaàn. Taâm saùng toû raát saùng toû, saùng toû tröôùc maët. Bieát suy löôøng vaïch keá hoaïch laøm vieäc, bieát suy xeùt phaân bieät. Goïi chung laø taàm toån haïi. Ñöùc Theá Toân noùi keä: Taàm aùc phuïc chuùng sinh Khieán vieäc nhô thaáy saïch Caøng theâm lôùn tham aùi Coät troùi mình thaät chaët. Ba taàm thieän: Ñoù laø taàm xuaát ly, taàm khoâng giaän döõ vaø taàm khoâng haïi. Hoûi: Taàm xuaát ly laø gì? Ñaùp: Töùc laø suy nghó tìm xeùt veà caùc loãi laàm tai hoïa do taàm tham duïc gaây ra. Do vì taàm tham duïc laø thöù baát thieän, chæ coù ñaùm haï tieän môùi laøm theo, coøn heát thaûy Nhö Lai, caùc haøng ñeä töû, nhöõng baäc hieàn quyù vaø caùc thieän só ñeàu cuøng cheâ traùch chaùn sôï noù, vì noù haïi mình, haïi ngöôøi khaùc vaø haïi taát caû. Noù laøm taét trí tueä, caûn trôû ñaïo phaåm vaø caû Nieát-baøn. Ai coù tham duïc thì khoâng sinh trí tueä saùng suoát, khoâng daãn ñeán Boà-ñeà vaø khoâng chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Nhö theá khi suy xeùt veà caùc loãi laàm tai hoïa cuûa taàm tham duïc thì caùc taâm tìm caàu, tìm caàu khaép, tìm caàu gaàn, taâm saùng toû raát saùng toû, roõ raøng tröôùc maët, roài suy löôøng, vaïch keá hoaïch laøm vieäc vaø suy xeùt phaân bieät..., neân goïi taàm xuaát ly. Laïi coøn vì muoán ñoaïn döùt taàm tham duïc neân suy xeùt caùc coâng ñöùc cuûa taàm xuaát ly. Vì taàm xuaát ly laø phaùp thieän hôn heát, neân chæ coù caùc baäc cao quyù môùi tin hieåu nhôù chaéc. Taát caû Nhö Lai, caùc haøng ñeä töû, caùc baäc Hieàn quyù vaø Thieän só ñeàu cuøng ngôïi khen, do noù chaúng bao giôø haïi mình, haïi ngöôøi hay haïi taát caû. Noù cuõng khoâng laøm maát trí tueä vaø khoâng caûn trôû caùc ñaïo phaåm hay Nieát-baøn. Ai tuaân haønh phaùp naày, seõ phaùt sinh trí tueä saùng suoát, daãn ñeán quaû Boà-ñeà vaø coù theå chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Khi suy xeùt caùc coâng ñöùc cuûa taàm xuaát ly, thì caùc taâm seõ tìm caàu cho ñeán phaân bieät caùc vieäc..., neân goïi laø taàm xuaát ly. Laïi nöõa, suy nghó maø thaáy taàm tham duïc nhö laø beänh ung nhoït, bò teân ñoäc, gaây khoå naõo laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ..., noù chuyeån ñoäng gaây neân

bao nhieâu lao khoå nhoïc nhaèn, meät moûi suy yeáu raõ rôøi..., vì noù laø phaùp hö hö hoaïi. Noù vuït thoaùng qua nhanh choùng chaúng heà döøng nghæ, noù luoân suy taøn raõ muïc chaúng phaûi coøn hoaøi. Chaúng theå tin

caäy ñöôïc, vì noù laø phaùp bieán ñoåi hö hoaïi. Khi suy nghó veà taàm tham duïc nhö theá thì caùc taâm luoân kieám tìm vaø ñeán caû vieäc phaân bieät goïi laø taàm xuaát ly. Laïi nöõa, khi vì muoán ñoaïn tröø taàm tham duïc neân suy nghó dieät noù chính laø söï tòch tónh chaân thaät. Nhö theá khi suy nghó veà ñaïo dieät kia thì caùc taâm tìm caàm cho ñeán phaân bieät roõ goïi laø taàm xuaát ly. Laïi coøn suy nghó veà ñònh taâm xaû vaø ñaïo taâm xaû töông öng vôùi ñònh laø ñònh voâ töôûng, ñònh dieät taän vaø traïch dieät. Khi suy nghó nhö theá thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät roõ raøng ñoù goïi laø taàm xuaát ly. Laïi nöõa, khi suy nghó veà xuaát ly, vaø xuaát ly töông öng vôùi: Thoï, töôûng, haønh, thöùc, vaø khi ngöôøi ta khôûi thaân vaø ngöõ nghieäp maø taâm khoâng töông öng vôùi haønh..., thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät roõ goïi laø taàm xuaát ly. Hoûi: Coøn taàm khoâng giaän döõ laø gì? Ñaùp: Töùc laø suy nghó veà tai hoïa cuûa taàm giaän döõ thì thaáy giaän döõ laø phaùp chaúng thieän. Chæ coù keû haï tieän môùi tin töôûng laøm theo. Coøn taát caû Nhö Lai, caùc haøng ñeä töû, caùc baäc Hieàn quyù, vaø Thieän só ñeàu cuøng cheâ traùch, chaùn sôï, vì noù seõ laøm haïi mình, haïi ngöôøi khaùc vaø haïi taát caû. Noù laøm maát trí tueä vaø laøm caûn trôû caùc ñaïo phaåm vaø Nieát-baøn. Nhöõng ai öa giaän döõ thì khoâng phaùt sinh trí tueä, chaúng daãn ñeán Boà-ñeà vaø khoâng chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Khi suy xeùt caùc tai hoïa cuûa taàm giaän döõ gaây ra thì caùc taâm tìm caàu khaép, tìm caàu gaàn, taâm saùng toû, raát saùng toû, saùng toû tröôùc maët, roài suy löôøng vaïch keá hoaïch laøm vieäc, suy xeùt phaân bieät... Neân goïi laø taàm khoâng giaän döõ. Laïi vì muoán ñoaïn döùt taàm giaän döõ, neân suy nghó ñeán caùc coâng ñöùc cuûa taàm khoâng giaän döõ. Vì taàm khoâng giaän döõ laø phaùp thieän cao quyù, neân chæ caùc baäc toân quyù tin töôûng thoï trì. Vì theá maø taát caû Nhö Lai vaø caùc haøng ñeä töû cuøng caùc baäc Hieàn quyù, Thieän só ñeàu cuøng ngôïi khen, do noù chaúng bao giôø laøm haïi mình, haïi ngöôøi khaùc hay haïi taát caû. Noù cuõng khoâng laøm maát trí tueä, chaúng laøm chöôùng ngaïi caùc ñaïo phaåm vaø quaû vò Nieát-baøn. Nhöõng ai tuaân haønh phaùp naày thì seõ phaùt sinh trí tueä, daãn ñeán Boà-ñeà vaø chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Khi suy nghó veà coâng ñöùc cuûa taàm khoâng giaän döõ nhö theá thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät roõ raøng goïi laø taàm khoâng saân döõ. Laïi nöõa, khi suy nghó thaáy taàm giaän döõ nhö beänh ung nhoït, teân ñoäc, gaây khoå naõo laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ. Noù gaây ra bieát bao lao khoå nhoïc meät, suy yeáu raõ rôøi, vì noù laø phaùp hö hoaïi. Noù vuït thoaùng qua nhanh choùng chaúng heà döøng nghæ. Noù luoân suy yeáu raõ muïc chaúng phaûi

coøn maõi. Noù chaúng theå tin caäy ñöôïc, vì noù laø phaùp bieán dòch hö hoaïi. Khi suy nghó caùc taàm giaän döõ nhö theá, thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät

goïi laø taàm khoâng giaän döõ. Laïi nöõa, coøn vì muoán ñoaïn döùt taàm giaän döõ neân suy nghó dieät noù chính laø söï tòch dieät chaân thaät. Suy nghó ñaïo, aáy laø xuaát ly chaân thaät. Khi suy nghó Ñaïo, Dieät, thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät goïi laø taàm khoâng giaän döõ. Laïi nöõa, khi tö duy ñeán ñònh Töø taâm taän ñaïo töø töông öng vôùi ñònh, ñònh voâ töôûng, ñònh dieät taän, traïch dieät. Khi caùc taâm tìm caàu suy nghó nhö theá cho ñeán phaân bieät goïi ñoù laø taàm khoâng giaän döõ. Laïi suy nghó khoâng giaän döõ vaø khoâng giaän döõ töông öng vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc vaø ngöôøi ta khi khôûi nghieäp thaân vaø ngöõ maø taâm khoâng töông öng vôùi haønh, thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät goïi laø taàm khoâng giaän döõ. Hoûi: Taàm khoâng haïi laø gì? Ñaùp: Töùc laø suy nghó tai haïi cuûa taàm toån haïi thì thaáy noù laø phaùp chaúng thieän. Chæ coù haïng ngöôøi thaáp keùm haï tieän môùi tin töôûng laøm theo. Coøn taát caû Nhö Lai, haøng ñeä töû, caùc baäc Hieàn quyù, Thieän só thì luoân cheâ traùch ñaùng sôï, vì noù seõ laøm haïi mình, haïi ngöôøi, haïi taát caû. Noù laøm hö maát trí tueä, laøm chöôùng ngaïi caùc ñaïo phaåm vaø quaû vò Nieát-baøn. Neáu ai thöôøng laøm vieäc toån haïi ñoù thì khoâng phaùt sinh ñöôïc trí tueä saùng suoát, chaúng daãn ñeán Boà-ñeà, khoâng theå chöùng Nieát-baøn. Khi suy tö veà caùc tai hoïa cuûa taàm toån haïi nhö theá, thì caùc taâm tìm caàu ñeán khaép caû, tìm caàu gaàn, taâm saùng toû, raát saùng toû, saùng toû tröôùc maét, roài suy löôøng vaïch keá hoaïch laøm vieäc, suy xeùt phaân bieät..., goïi laø taàm khoâng toån haïi. Laïi vì muoán ñoaïn döùt taàm toån haïi neân suy nghó caùc coâng ñöùc cuûa taàm khoâng toån haïi, thì thaáy taàm khoâng toån haïi laø phaùp thieän cao quyù, chæ coù nhöõng baäc cao quyù môùi tìm hieåu thöïc haønh. Taát caû Nhö Lai vaø haøng ñeä töû cuøng caùc baäc Hieàn quyù, Thieän só ñeàu cuøng ngôïi khen. Vì noù chaúng haïi mình, haïi ngöôøi khaùc, chaúng haïi taát caû. Noù chaúng laøm maát trí tueä, chaúng chöôùng ngaïi caùc ñaïo phaåm vaø quaû vò Nieát-baøn. Nhöõng ai tuaân haønh phaùp naày thì phaùt sinh trí tueä saùng suoát, daãn ñeán giaùc ngoä vaø chöùng ñöôïc quaû Nieát-baøn. Khi suy xeùt caùc coâng ñöùc cuûa taàm khoâng toån haïi thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät roõ goïi laø taàm khoâng toån haïi. Laïi nöõa, suy xeùt thaáy raèng taàm toån haïi nhö laø beänh ung nhoït, teân ñoäc, gaây khoå naõo laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ..., noù chuyeån ñoäng gaây neân bao lao khoå nhoïc nhaèn, suy yeáu raõ rôøi..., vì noù laø phaùp hö hoaïi. Noù vuït thoaùng qua nhanh choùng chaúng heà döøng nghæ. Noù luoân suy taøn raõ

muïc chaúng phaûi coøn hoaøi. Noù khoâng theå tin caäy ñöôïc, vì noù laø phaùp bieán ñoåi hö hoaïi. Khi suy nghó veà taâm toån haïi nhö theá thì caùc taâm luoân taàm caàu tìm kieám cho ñeán phaân bieät roõ, ñoù goïi laø taàm khoâng toån haïi. Laïi nöõa, vì muoán ñoaïn töø taàm toån haïi, neân suy nghó ñeán dieät noù chính laø söï tòch tónh chaân thaät, vaø suy nghó ñaïo aáy thì ñoù laø söï xuaát ly chaân thaät. Nhö theá khi suy nghó veà ñaïo dieät kia thì caùi taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät ñöôïc ñoù laø taàm khoâng toån haïi. Laïi nöõa, coøn suy nghó veà ñònh taâm bi vaø ñaïo ñònh taâm töông öng vôùi ñònh laø ñònh voâ töôûng, dieät, taän ñònh vaø traïch

dieät. Khi suy nghó nhö theá thì caùc taâm seõ tìm caàm cho ñeán phaân bieät roõ, ñoù goïi laø taàm khoâng toån haïi. Laïi nöõa, khi suy nghó veà khoâng toån haïi vaø noù töông öng vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc, vaø khi ngöôøi ta khôûi thaân veà ngöõ nghieäp maø taâm laïi khoâng töông öng haønh, thì caùc taâm tìm caàu cho ñeán phaân bieät roõ ñöôïc goïi laø taàm khoâng toån haïi. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Öa dieät caùc taàm aùc Sieâng tu quaùn baát tònh Luoân nghó dieät tham aùi Troùi chaéc, bò ñöùt tung. Ba haïnh aùc: Ñoù laø thaân laøm aùc, mieäng noùi aùc vaø yù nghó aùc. Hoûi: Theá naøo laø thaân laøm aùc? Ñaùp: Töùc laø gieát haïi, troäm cöôùp, taø daâm. Laïi coøn noùi: Gieát haïi, troäm cöôùp vaø khoâng phaïm haïnh. Cuõng noùi heát thaûy thaân nghieäp baát thieän, heát thaûy thaân nghieäp daãn ñeán khoâng ñuùng lyù, heát thaûy thaân nghieäp gaây chöôùng ngaïi thieàn ñònh. Noùi chung laø thaân laøm aùc. Hoûi: Theá naøo laø mieäng laøm aùc? Ñaùp: Töùc laø noùi doái, noùi lôøi ly giaùn, noùi lôøi döõ daèn thoâ tuïc, noùi lôøi nhô nhôùp toäi loãi. Laïi nöõa heát thaûy ngöõ nghieäp chaúng thieän, ngöõ nghieäp daãn ñeán traùi chaùnh phaùp, heát thaûy ngöõ nghieäp gaây chöôùng ngaïi thieàn ñònh. Goïi chung ñoù laø mieäng laøm aùc. Hoûi: Theá naøo laø yù laøm aùc? Ñaùp: Töùc laø tham duïc, giaän döõ, taø kieán. Laïi nöõa heát thaûy yù nghieäp chaúng thieän, heát thaûy yù nghieäp traùi chaùnh phaùp, heát thaûy yù nghieäp gaây chöôùng ngaïi thieàn ñònh..., goïi chung laø yù laøm aùc. Nhö Theá Toân noùi keä: Neáu thaân cöù haønh aùc Mieäng, yù vaãn haønh aùc Chaúng tìm caùch ñoái trò

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 3 48

Taát phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc. Ba haïnh dieäu: Ñoù laø thaân laøm vieäc cao quyù, mieäng laøm vieäc cao quyù, yù nghó vieäc cao quyù (haïnh cao quyù cuûa...). Hoûi: Thaân laøm vieäc cao quyù laø sao? Ñaùp: Töùc laø lìa boû gieát haïi, lìa boû troäm cöôùp, lìa boû taø daâm. Laïi nöõa cuõng laø lìa boû gieát haïi, lìa boû troäm cöôùp, lìa boû phi phaïm haïnh. Laïi thaân nghieäp haøng Höõu hoïc vaø thaân nghieäp haøng Voâ hoïc vaø caùc thaân nghieäp cuûa haøng khoâng phaûi hoïc khoâng phaûi voâ hoïc. Goïi chung laø thaân laøm vieäc cao quyù. Hoûi: Mieäng laøm vieäc cao quyù laø sao? Ñaùp: Töùc laø lìa boû noùi doái, lìa boû noùi lôøi ly giaùn, lìa boû noùi lôøi döõ daèn thoâ tuïc, lìa boû noùi nhôùp nhô. Laïi coøn coù caùc ngöõ nghieäp cuûa haøng höõu hoïc, caùc ngöõ nghieäp cuûa haøng voâ hoïc vaø caùc ngöõ nghieäp cuûa haøng phi hoïc, phi voâ hoïc goïi chung laø mieäng laøm vieäc cao quyù. Hoûi: YÙ laøm vieäc cao quyù laø sao? Ñaùp: Töùc laø khoâng tham, khoâng saân giaän maø thaáy bieát ñuùng. Laïi coøn coù caùc yù nghieäp cuûa haøng höõu hoïc, caùc yù nghieäp cuûa haøng voâ hoïc, caùc yù nghieäp cuûa haøng phi hoïc, phi voâ hoïc, goïi chung laø yù laøm vieäc cao quyù. Nhö Theá Toân noùi keä: Neáu thaân tu haïnh quyù Mieäng, yù laøm haïnh quyù Khoâng duyeân trôû ngaïi naøo Ñöôïc leân trôøi höôûng phöôùc. Caùc lónh vöïc tham duïc, giaän döõ, toån haïi, caùc lónh vöïc xuaát ly, khoâng giaän döõ, khoâng toån haïi..., ñuùng nhö phaùp uaån maø luaän baøn. Coõi Duïc, coõi Saéc vaø coõi Voâ saéc..., cuõng luaän baøn nhö phaùp uaån. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Neáu coù keû bieát khaép Coõi Duïc, Saéc, Voâ saéc Vöôït nöông vaøo taát caû Neân chaïm vaøo voâ dö. Thaân chöùng ñöôïc cam loà Voâ laäu chaúng nghó baøn Theá

Toân noùi Nieát-baøn Vì ích lôïi quaàn sinh. Coõi Saéc, coõi Voâ saéc vaø dieät giôùi..., thì cuõng neân theo ñuùng phaùp uaån maø luaän baøn. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Chuùng sinh ôû coõi Saéc

Vaø ôû coõi Voâ saéc Chaúng chöùng ñöôïc phaùp dieät Nhaát ñònh coù kieáp sau. Neáu khaép bieát coõi Saéc Chaúng truï vaøo Voâ saéc Ñeán choã dieät roát raùo Töùc giaûi thoaùt sinh töû. Baøi keä (OÁt-ñaø-nam) thöù hai noùi: Hai, ba phaùp coù möôøi Theá ngoân y, xöù, haønh Taâm soá ñeán thöôïng toøa Tuï - cöû chaúng giöõ ba. Ñaây noùi veà: Coù ba ñôøi, ba ngoân y, ba choã coù saéc, ba thöù haønh, ba thöù taâm, ba thöù boå-ñaëc-giaø-la, ba thöù thöôïng toøa, ba thöù khoái, ba vieäc gaây toäi, ba thöù khoâng giöõ gìn. Ba ñôøi: Ñoù laø ñôøi quaù khöù, ñôøi vò lai vaø ñôøi hieän taïi. Hoûi: Ñôøi quaù khöù laø sao? Ñaùp: Laø caùc haïnh ñaõ khôûi, ñaõ cuøng khôûi, ñaõ sinh, ñaõ cuøng sinh, ñaõ chuyeån ñoåi, ñaõ ñang chuyeån ñoåi, ñaõ tuï taäp, ñaõ xuaát hieän thì ñeàu taøn taï theo quaù khöù laø maát, dieät, lìa, bieán laø tính chaát quaù khöù, loaïi quaù khöù ñeàu thuoäc ñôøi quaù khöù. Ñoù goïi laø ñôøi quaù khöù. Hoûi: Ñôøi vò lai laø sao? Ñaùp: Laø caùc haïnh chöa khôûi, chöa khôûi taát caû, chöa sinh ra, heát thaûy chöa sinh ra, chöa chuyeån ñoåi, hieän chöa chuyeån ñoåi, chöa tuï hoïp, chöa xuaát hieän, thuoäc taùnh chöa coù, thuoäc loaïi chöa tôùi, thuoäc ñôøi vò lai. Ñoù goïi laø ñôøi vò lai. Hoûi: Ñôøi hieän taïi thì sao? Ñaùp: Töùc laø caùc haønh ñaõ khôûi leân, cuøng khôûi leân, ñaõ sinh, cuøng sinh, ñaõ chuyeån, ñaõ chuyeån hieän, tuï taäp xuaát hieän ñeå truï vaøo ñaõ taøn taï, chöa dieät heát, chöa lìa, bieán hoøa hôïp hieän tieàn, tính chaát hieän taïi, loaïi hieän taïi, hieän thuoäc veà ñôøi hieän taïi, nghóa laø ñôøi hieän taïi. Ñôøi (theá) laø nghóa theá naøo? Ñôøi laø chæ roõ caùc haønh, taêng lôøi noùi. Ba thöù ngoân y: Töùc laø quaù khöù ngoân y, vò lai ngoân y vaø hieän taïi ngoân y. Hoûi: Quaù khöù döïa vaøo lôøi noùi laø theá naøo? Ngoân laø gì, y laø gì maø noùi laø quaù khöù döïa vaøo lôøi noùi? Ñaùp: Caùc haønh ñaõ khôûi, cuøng khôûi, ñaõ sinh, cuøng sinh, ñaõ chuyeån ñoåi, ñaõ hieän chuyeån ñoåi, ñaõ tuï taäp, ñaõ xuaát hieän, ñaõ taøn taï, ñaõ qua ñi,

ñaõ maát heát, chia lìa, bieán ñoåi, tính chaát quaù khöù, loaïi quaù khöù laø thuoäc ñôøi quaù khöù neân goïi laø quaù khöù, töùc nöông vaøo caùc haønh ñaõ khôûi trong quaù khöù, maø noùi, maø neâu baøy bình luaän, keâu goïi, tuyeân noùi, chæ baøy, daïy baûo, khuyeân raên. YÙ höôùng vaøo lôøi noùi, aâm höôûng cuûa lôøi noùi, nghieäp cuûa lôøi noùi, bieåu thò cuûa lôøi noùi..., ñeàu goïi laø lôøi noùi. Coøn nhö nhöõng ñieàu noùi ôû tröôùc, thì caùc haønh cuûa quaù khöù cuõng goïi laø y (nöông töïa). Laø noùi do coù caùi goác nhaân cuûa taàm nhìn neân caùc duyeân khôûi lieân tuïc phaùt sinh, coù theå laøm caùc sinh duyeân taäp hôïp cuøng khôûi leân, vì döïa vaøo haønh khôûi cuûa quaù khöù maø noùi. Do ñoù caùc haønh cuûa quaù khöù cuõng goïi laø quaù khöù döïa vaøo lôøi noùi. Hoûi: Vò lai döïa vaøo lôøi noùi laø sao? Vò lai ngoân laø sao, y laø sao maø noùi laø vò lai ngoân y? Ñaùp: Caùc haønh hoaøn toaøn chöa khôûi, hoaøn toaøn chöa cuøng khôûi, chaéc chaén chöa sinh, cuøng chöa

sinh chaéc chaén, chöa chuyeån ñoåi, chöa chuyeån ñoåi vaøo hieän taïi, chöa tuï taäp, chöa xuaát hieän laø tính chaát vò lai, loaïi vò lai, noù thuoäc ñôøi vò lai, neân goïi laø chöa tôùi. Töùc döïa vaøo caùc haønh vò lai khôûi leân nhö theá maø noùi naêng, coù lôøi neâu baøy, bình luaän keâu goïi, tuyeân noùi, chæ baøy, daïy baûo, khuyeân raên. Luoàng lôøi noùi, aâm höôûng cuûa lôøi noùi, nghieäp lôøi noùi, bieåu thò cuûa lôøi noùi..., ñeàu goïi laø noùi. Töùc laø ñeàu noùi tröôùc veà caùc haønh vò lai, cuõng goïi laø nöông töïa. AÁy laø noùi do caùc goác nhaân cuûa taàm nhìn neân caùc duyeân khôûi lieân tuïc phaùt sinh, vì coù theå laøm sinh caùc duyeân taäp hôïp laïi cuøng khôûi leân, vì döïa vaøo caùc haønh cuûa vò lai maø noùi. Do ñoù caùc haønh cuûa vò lai cuõng goïi laø vò lai döïa vaøo lôøi noùi. Hoûi: Hieän taïi döïa vaøo lôøi noùi laø sao? Hieän taïi ngoân laø sao? Y laø sao maø noùi laø hieän taïi ngoân y? Ñaùp: Caùc haønh ñaõ khôûi, ñaõ cuøng khôûi, ñaõ sinh, ñaõ cuøng sinh, ñang chuyeån ñoåi, chuyeån ñoåi ngay trong hieän taïi ñang tuï taäp, ñang xuaát hieän, ñang taï töø ra ñi ñaõ maát heát, ñang chia lìa bieán ñoåi hieän thôøi tröôùc maét. Noù laø tính chaát hieän taïi, thuoäc loaïi hieän taïi, thuoäc ñôøi hieän taïi. Theá neân goïi laø hieän taïi. Töùc laø döïa vaøo caùc haønh hieän taïi ñaõ khôûi leân nhö theá maø noùi naêng, coù lôøi neâu baøy, bình luaän, keâu goïi, tuyeân noùi, chæ baøy, daïy baûo, khuyeân raên cuûa lôøi noùi, taâm höôûng cuûa lôøi noùi, nghieäp cuûa lôøi noùi, bieåu thò cuûa lôøi noùi..., ñeàu goïi laø noùi. Coøn laø ñieàu noùi tröôùc caùc haønh hieän taïi cuõng goïi laø nöông töïa. AÁy laø noùi do goác nhaân cuûa taàm nhìn, caùc duyeân khôûi lieân tuïc phaùt sinh. Vì coù theå laøm sinh caùc duyeân taäp hoïp laïi cuøng khôûi leân, vì döïa vaøo caùc haønh khôûi cuûa hieän taïi maø noùi. Do ñoù caùc haønh cuûa hieän taïi cuõng goïi laø hieän taïi döïa vaøo lôøi noùi. “Khoâng coù caùi thöù tö, thöù naêm vì döïa vaøo höõu vi maø noùi”, nghóa

laø phaùp höõu vi chæ coù ba thöù, maø khoâng theå coù caùi thöù tö, thöù naêm. Neáu noùi ñaây laø döïa vaøo taát caû phaùp maø noùi, thì caùc phaùp voâ vi töùc laø thuoäc vaøo lôøi noùi hieän taïi. Laïi khoâng coù caùi thöù tö, thöù naêm coù theå ñöôïc, nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Öa ngoân töôûng chuùng sinh Luoân truï vaøo ngoân töôûng Chöa bieát khaép ngoân töôûng Vaøo sinh töû voâ cuøng Neáu bieát khaép ngoân töôûng Vôùi noù, khoâng gì vui Cuõng chaúng öa noùi noù Thöôøng vui tu thieàn ñònh Tòch ñònh luoân sieâng naêng Thaáy bôø sinh töû heát Phaù tan caùc quaân ma Vöôït sinh töû, ñeán bôø kia. Ba saéc xöù: Töùc laø ba lónh vöïc goàm thaâu taát caû saéc. Ba thöù ñoù laø gì? Ñoù laø: 1. Laø coù saéc coù thaáy coù ñoái. 2. Laø coù saéc khoâng thaáy coù ñoái. 3. Laø coù saéc khoâng thaáy khoâng ñoái. Theá naøo laø saéc coù thaáy coù ñoái? Ñoù laø moät lónh vöïc (xöù). Theá naøo laø saéc khoâng thaáy coù ñoái? Ñoù laø chín lónh vöïc. Theá naøo laø saéc khoâng thaáy khoâng ñoái? Ñoù laø phaàn ít cuûa moät lónh vöïc. Ba thöù haønh: ñoù laø haønh cuûa thaân, haønh cuûa mieäng, haønh cuûa yù. Hoûi: Haønh cuûa thaân laø gì? Ñaùp: Thaân cuõng goïi laø thaân haønh, nghieäp cuûa thaân cuõng goïi laø thaân haønh. Hít vaøo thôû ra cuõng goïi laø thaân haønh. Theo nghóa ôû ñaây thì yù muoán noùi thaân haønh laø hít thôû ra vaøo. Vì sao? Vì hít vaøo nghóa laø thôû ñöa khí töø ngoaøi vaøo

trong thaân, coøn thôû ra töùc laø ñöa khí töø trong thaân ra ngoaøi. Do caùch theá ñoù maø khieán thaân chuyeån ñoäng thoâng suoát vaø ñöôïc yeân oån bình an. Do ñoù hít vaøo thôû ra noùi laø thaân haønh. Hoûi: Haønh cuûa mieäng laø theá naøo? Ñaùp: Lôøi noùi cuõng goïi laø ngöõ haønh, ngöõ nghieäp cuõng goïi laø ngöõ haønh, taàm töù cuõng goïi laø ngöõ haønh. Vôùi nghóa naày thì yù muoán noùi söï suy xeùt theo doõi laø ngöõ haønh. Vì sao? Vì caàn phaûi suy xeùt kyõ löôõng roài môùi phaùt ra lôøi noùi. Noùi thì ñeàu phaûi xem xeùt kyõ löôõng. Theá neân suy xeùt ñöôïc

goïi laø ngöõ haønh. Hoûi: Haønh cuûa yù laø theá naøo? Ñaùp: YÙ nghó cuõng laø yù haønh, yù nghieäp cuõng goïi laø yù haønh, suy nghó tö töôûng cuõng goïi laø yù haønh. Theo nghóa trong ñaây thì yù noùi suy nghó tö töôûng laø yù haønh. Vì sao? Vì nghó töôûng vaø suy xeùt laø phaùp taâm sôû, noù döïa vaøo taâm vaø heä thuoäc vaøo taâm, noù nöông nhôø vaøo taâm nhöng laïi giuùp ñôõ phoø trôï cho taâm. Theá neân nghó töôûng suy xeùt goïi laø yù haønh. Ba thöù taâm: 1. Laø taâm duï nhö ung nhoït gheû lôû. 2. Taâm duï nhö aùnh chôùp. 3. Laø taâm duï nhö kim cöông. Hoûi: Taâm duï nhö ung nhoït gheû lôû laø sao? Ñaùp: Nhö Theá Toân ñaõ noùi: Quyù thaày Bí-soâ neân bieát! ÔÛ ñôøi coù moät loaïi chuùng sinh coù baûn chaát raát hung döõ baïo aùc, noùi naêng döõ daèn thoâ tuïc, khi coù chuùt xích mích hay vieäc buoàn khoå nhoû nhaët naøo thì ñuøng ñuøng giaän döõ, keát oaùn gaây thuø, döõ daèn chöûi bôùi hung haêng, khaùc naøo ung nhoït gheû lôû khi vöøa bò vaät chaïm vaøo thì vôõ ra, tung chaûy maùu ñaàm ñìa khoâng thoâi. Vì taâm ñoù cuõng vaäy, chæ caàn phaûi chuùt nghòch duyeân laø laäp töùc giaän döõ buøng noå, haän oaùn trieàn mieân khoâng döùt. Vì sao coi taâm aáy nhö laø ung nhoït gheû lôû? Vì taâm yù thöùc keû aáy môùi chaïm phaûi chuùt traùi duyeân thì laäp töùc bung ra bao thöù chaát dô baån hoâi haùm..., cho neân goïi laø taâm duï nhö beänh ung nhoït gheû lôû.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.